

Martin G. Erikson
Rektorsråd

Universitets- och högskolerådet

Yttrande över delrapporteringen av regeringsuppdraget Ansvarsfull Internationalisering

Sammanfattning

Högskolan i Borås ställer sig i positiv till remissens förslag kring ansvarsfull internationalisering. Från Högskolan i Borås uppskattar vi rapportens bredd och djup samt respekten för frågans komplexitet. Vi uppskattar möjligheten till centralt stöd men hoppas också på hjälp med utvecklingsverktyg för vårt interna arbete. Det finns dock några punkter där vi önskar lyfta ytterligare utvecklingsområden. Detta avser utbildningens roll i internationalisering; ytterligare komplexitet i samverkan och organisation; akademiskt ansvar och akademisk frihet, samt frågan om balans i de administrativa kraven.

Yttrandet i sin helhet

Bredden och djupet i delrapporten är bra och värdefull och visar en viktig förståelse för lärosätenas internationella verksamhet. Inte minst välkomnar vi att positiva möjligheter och de positiva effekterna av internationalisering ges så stort utrymme. Här är vi också medvetna om att det finns en gränsdragningsproblematik kring vilka frågor som bör lyftas i relation till ansvarsfull internationalisering och inte. Utan att på något sätt vilja tona ner säkerhetsaspekternas betydelse finns en risk att diskussionen kring ansvarsfull internationalisering får en slagsida mot säkerhetsfrågor som samtidigt blivit begränsad, där vi exempelvis anser att säkerhet för ut- och inresande studenter kommit i skymundan.

Vi välkomnar förslaget till ett centralt stöd för lärosätenas lokala arbete kring ansvarsfull internationalisering. Detta gäller både tillgång till en central, gemensam expertkompetens, samt till stödverktyg för vårt lokala utvecklingsarbete kring ansvarsfull internationalisering. För ett mellanstort lärosäte som vårt hade det varit mycket värdefullt att ha tillgång till en centralt placerad gemensam kompetens kring framför allt förhållanden i länder där samarbete kräver komplexa överväganden och beslut. Aspekter som vi vill lyfta som viktigt ramverk för en sådan rådgivningsfunktion är de sex indikatorer som SUHF presenterat kring ansvarsfull internationalisering (SUHF rekommendation 2023:4). I relation till detta vill vi också betona att vi ser fram emot stöd med underlag för att fatta egna beslut baserat på tillit, snarare än bindande riktlinjer.

När det gäller verktyg för vårt eget fortsatta utvecklingsarbete hade vi varmt välkomnat ett stöd av erfarenhetsutbyte inom sektorn, såsom fallbeskrivningar och reflektionsfrågor, som kan användas för lärosätets arbete kring ökad medvetenhet och bättre underbyggda beslut. Ett sådant

2024-08-26

2 (3)

material som är baserat på erfarenheter – nationellt och internationellt – skulle bidra till bättre beredskap och tryggare beslut. Med ett starkt material av denna typ ser vi också möjligheter till samverkan med andra lärosäten och andra berörda aktörer i sådan kompetensutveckling och vi ser gärna att lärosätena själva förväntas vara aktiva om än med central uppbackning.

Vi finner att delrapporten som helhet har en tyngdpunkt mot forskning som blir olycklig, givet att studentutbyte är en central del av sektorns internationella verksamhet. Även om många av de frågor som rör ansvarsfull internationalisering i relation till forskning är högst relevanta också för studentutbyte finns aspekter av det senare som vi hade önskat att utredningen beaktade mer explicit. Det gäller exempelvis när studentutbyte kan kompliceras av mottagarlandets lagstiftning kring områden som HBTQ eller studentpolitiskt engagemang. Det är inte nödvändigtvis en fråga om ifall ett land är lämpligt för samarbete eller inte, utan framför allt en fråga om hur vi förbereder våra studenter och hur vi tar emot inresande vid ett utbyte.

Även om rapporten lyfter komplexiteten i frågorna kring ansvarsfull internationalisering på ett förtjänstfullt sätt, tror vi att förståelsen komplexiteten bör gå ännu djupare. Ett sådant område rör den organisatoriska komplexitet som uppkommer genom det så kallade Europauniversitets-samarbetet, finansierat av Erasmus+ som för många svenska lärosäten är och blir de dominerande internationella kontakterna. Man provar nu olika organisationsformer för dessa Europauniversitetet, exempelvis i form av stiftelser, där svenska lärosäten behöver ta ställning till att ingå i juridiska personer som inte regleras av svensk rätt. Här uppkommer nya problem, exempelvis kopplat till inresande studenter till Europauniversitetssamverkan från tredje land. Genom att Europauniversitetet är initiativ som fokuserar på internationalisering av utbildning är det också en aspekt av föregående reservation, avseende den stora tyngdpunkten på forskning.

Komplexiteten rör också de internationella relationer som finns hos företag som svenska lärosäten samverkar med. Inte minst högskolorna och de nya universiteten som får finansiering via KK-stiftelsen måste ha starka band till näringslivet som ett villkor för dessa projekt. Dessa samarbeten är viktiga, både för Sverige som forskningsnation och för de enskilda lärosätena, men om och hur lärosäten bör förhålla sig kring de samverkande svenska företagens internationella åtaganden lyfts inte i utredningen.

Det är mycket välkommet att utredningen lyfter akademiskt ansvar som myntets andra sida i relation till akademisk frihet. Dock önskar vi framhålla att akademiskt ansvar rör vidare frågor än de som lyfts av utredningen, eftersom det bland annat inkluderar ett ansvar för att upprätthålla och vårda den akademiska friheten. Här vill vi särskilt lyfta att lärosätena utgör de nationella förankringpunkterna för internationella ämneskollegier. Det aktualiserar frågan om hur svenska lärosäten kan och bör stödja akademisk frihet inom berörda ämneskulturer utanför Sverige, då särskilt i länder där denna frihet är hotad. Vi ser ett sådant stöd som en viktig aspekt av ansvarsfull internationalisering. Ett konkret exempel är arbetet inom organisationen Scholars at Risk, som bidragit till att ett flertal internationella akademiker som varit hotade i sina ursprungliga hemländer har fått skydd i Sverige och möjlighet att bedriva fortsatt forskning och undervisning här. Här finns givetvis en risk för målkonflikter mellan säkerhet och akademiska mål men det får inte bli ett skäl till passivitet. Vi hade starkt välkomnat om detta lyftes i rapporten, inte bara som ett faktum utan som en förväntan på att svenska lärosäten går in i sådana internationella engagemang som en del av ett akademiskt ansvar. Liknande målkonflikter kan också finnas i relation till de FN:s hållbarhetsmål – detta berörs i rapporten, exempelvis som en fråga om jämställdhet och mångfald, men utvecklas inte.

Det är sist men inte minst angeläget att arbetet för ansvarsfull internationalisering inte kommer att leda till en mer omfattande administration. Även om strävan efter en ökad administration inte uttrycks i förslagen finns det i rapporten passager som väcker dessa frågor. En dokumentation av beaktanden som gjorts inför beslut om exempelvis studentutbyte eller internationella

2024-08-26

3 (3)

forskningsprojekt är angelägen men bör inte behöva stå i konflikt med den strävan efter minskad administration för lärosäten som regeringen i olika sammanhang gett uttryck för. Här ser vi å andra sidan att ett gott centralt stöd bör skapa trygghet hos alla parter och minska behovet av krav på lokal detaljdokumentation av beslutsunderlag.

I detta ärende har rektor Mats Tinnsten fattat beslut efter beredning av rektorsråd Martin G. Erikson. I beredningen har akademisamordnarna för internationalisering Jenny Balkow, Laura Darcy och Veronica Trépagny medverkat, liksom chefen för International Office vid högskolan Camilla M Andersson.

Föredragande är Martin G. Erikson.

Mats Tinnsten

Rektor

Martin G. Erikson

Rektorsråd

Signature page

This document has been electronically signed
using eduSign.

eduSign